

»Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«

Katalog profesionalnega usposabljanja
za vzgojiteljske/učiteljske/profesorke zbornice

Le z drugimi smo

www.lezdrugimismo.si

Infotočka:

info@lezdrugimismo.si

Trajanje projekta
13. 5. 2016–30. 9. 2021

Informacije o projektu »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«

Evropski socialni skladi in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije sofinancirajo (13. 5. 2016–30. 9. 2021) projekt »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«, znotraj katerega se izvajata dve vsebinski področji: »Izzivi medkulturnega sobivanja« in »Le z drugimi smo«. Program »Le z drugimi smo« je namenjen usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju na področju spoštovanja različnosti in oblikovanja strpnih medosebnih odnosov v šoli.

V programu »Le z drugimi smo« izvajamo pet samostojnih 16-urnih seminarjev:

1. Vključevanje, slovenščina, medkulturna vzgoja in izobraževanje
2. Ničelna toleranca do nasilja
3. Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktnih situacij
4. Človekove pravice, prostovoljstvo, zdrav življenjski slog
5. Migracije in manjšine

Seminarji so vključeni v sistem KATIS, preko katerega se boste lahko prijavi na izbrani seminar. Kotizacije za izobraževanje ni. Udeleženci bodo po opravljenem seminarju prejeli potrdila, ki jih bodo lahko, v skladu s Pravilnikom o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive, uveljavljali za poklicno napredovanje.

2

Seminarje bomo na različne načine izvajali pet let: 1. po naročilu posameznih VIZ bomo izvedli izbrane seminarje za učiteljske zборе ali večje skupine slušateljev in 2. sočasna izvedba vseh petih seminarjev, ki jih bomo enkrat letno ponudili v vsaki od statističnih regij po Sloveniji. V primeru, da ste zainteresirani, da katerega od petih seminarjev izvedemo pri vas, nas lahko kontaktirate na e-naslovu info@lezdrugimismo.si.

OPIS PROGRAMA PO POSAMEZNIH SEMINARJIH

3

KAZALO:

Človekove pravice, prostovoljstvo, zdrav življenjski slog (str. 4)

Ničelna toleranca do nasilja (str. 5)

Migracije in manjšine (str. 6)

Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktnih situacij (str. 7)

Vključevanje, slovenščina, medkulturna vzgoja in izobraževanje (str. 8)

Človekove pravice, prostovoljstvo, zdrav življenjski slog

Program je sestavljen iz dveh delov. Prvi del je usmerjen v krepitev socialnih in državljskih kompetenc učiteljev ter ostalih strokovno-pedagoških delavcev na področju zagotavljanja človekovih pravic v vzgoji in izobraževanju. V okviru tega programa bo poseben poudarek namenjen predstavitvi večdisciplinarnih pristopov ter oblikovanju strukturiranih dejavnosti, ki bodo učiteljem in ostalim strokovno-pedagoškim delavcem v pomoč pri načrtovanju in izvedbi dejavnosti v pedagoški praksi ter oblikovanju učinkovitih strategij spodbujanja aktivnega demokratičnega državljanstva. Cilj drugega dela programa je okrepiti kompetence strokovnih delavcev za prepoznavanje značilnih znakov zdravju škodljivega vedenja otrok in mladostnikov ter okrepiti njihove strategije za učinkovito preprečevanje le-tega oz. spodbujanja oblikovanja zdravega življenjskega sloga otrok in mladostnikov.

1. Udeležence bomo seznanili z napetostmi med temeljnimi načeli pluralno raznolikih družb (npr. enakost v. različnost; solidarnost v. odgovornost; toleranca v. spoštovanje itn.). Usposobili jih bomo za preseganje nekritične recepcije različnih alternativ, ki so povezane s problematiko t.i. 'politične korektnosti', ki ji pedagoška praksa – bolj ali manj – [ne]uspešno kljubuje.
2. Predstavili bomo ključne etične dileme na področju zagotavljanja in spoštovanja temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Poseben poudarek bo namenjen analizi različnih primerov, kjer prihaja do konfliktov oz. napetosti med posameznimi pravicami in svoboščinami.
3. Udeležence bomo seznanili z osnovnimi pojmi na širšem vsebinskem področju aktivnega demokratičnega državljanstva ter njihovimi različnimi pojmovanji, npr. državljanska enakost, različnost, enake možnosti, multikulturalizem, pravičnost, toleranca, patriotizem itn.
4. Predstavili bomo različne strategije vključevanja vsebin s širšega vsebinskega področja človekovih pravic in državljanske vzgoje v pedagoško prakso. Poseben poudarek bo namenjen vključevanju protislovnih vsebin v proces vzgoje in izobraževanja ter s tem povezana vprašanja, in sicer 'substantivno' vprašanje [*kaj je protislovna vsebina*]; [*ii*] t.i. 'motivacijsko' vprašanje [*zakaj oz. če sploh naj bi protislovne vsebine vključevali v proces vzgoje in izobraževanja*]; ter [*iii*] t.i. 'pedagoško' vprašanje [*kako naj protislovne vsebine poučujemo*].
5. Udeležence bomo seznanili z različnimi oblikami rizičnega in zdravju škodljivega vedenja otrok in mladostnikov: anksioznost, depresivnost, osamljenost, samomorilnost, odvisnosti od drog, alkohola in tobaka, motnje hranjenja in antisocialno vedenje. Usposobili jih bomo za prepoznavanje tipičnih znakov posameznih oblik rizičnega vedenja, ki lahko vodi v oblikovanje nezdravega življenjskega sloga.
6. Seznanili jih bomo z različnimi osebnimi in socialnimi dejavniki, ki spodbujajo rizično oz. nezdravo vedenje, npr. stres, negativna samopodoba, revščina, socialna izključenost. Na drugi strani pa jih bodo seznanili z možnostmi v socialnem okolju, ki preprečujejo oblikovanje nezdravega življenjskega sloga pri mladih. Pri tem se bomo osredotočili na vlogo odraslih in posebej pedagoških delavcev pri preprečevanju zdravju škodljivega vedenja.
7. Predstavili bomo ustrezne pristope k oblikovanju zdravega življenjskega sloga mladih. Pri tem se bomo osredotočili na spodbujanje socialnega vključevanja mladih, tako v neformalne interakcije z vrstniki in interesne dejavnosti na šoli, kot tudi v izvenšolske dejavnosti v lokalni skupnosti; npr. športne in ustvarjalne dejavnosti, prostovoljstvo, mladinska društva.
8. Posebna pozornost bo namenjena seznanjanju z novodobno obliko zasvojenosti z IKT (splet, računalniške igrice, elektronski mediji). Udeležence bomo usposobili za prepoznavanje simptomov te, med otroci in mladostniki vse pogostejše oblike zasvojenosti in jih seznanili z učinkovitimi strategijami preprečevanja IKT odvisnosti.

Ničelna toleranca do nasilja

Program udeležencem ponuja interdisciplinaren in vsebinsko zaokrožen pristop k obravnavi problematike ničelne tolerance do nasilja. V okviru programa usposabljanja se bodo učitelji seznanili z različnimi pojavnimi oblikami nasilja v sodobni družbi (mediji, šola, vrstniki, družina, širša družba itn.) ter pristopom, ki problematiko nasilja skuša misliti (in razumeti) v vsej svoji kompleksnosti in neposrednosti. Poseben poudarek bo namenjen identifikaciji primerov dobrih praks ter s tem povezanih rešitev zagotavljanja varnega učnega okolja.

1. Na različnih primerih bomo udeležencem predstavili nasilje v medijih ter medijsko nasilje. Ob predstavitvi posameznih primerov, bomo udeležence senzibilizirali za različne pojavne oblike nasilja.
2. Udeležence bomo seznanili z dejavniki strukturnega nasilja, s temeljnimi koncepti in teorijami ter politikami in strategijami preprečevanja nasilja. Usposobili jih bomo za prepoznavanje različnih pojavnih oblik nasilja v širšem družbenem okolju, npr. nasilje v medijih, nasilje v družini, psihično, fizično, verbalno, finančno nasilje, vrstniško nasilje, terorizem itn.
3. Seznanili jih bomo s problematiko sovražnega govora, ki velja za enega izmed ključnih generatorjev spodbujanja sovraštva in ksenofobije. Udeleženci bodo spoznali različne argumente, ki problematizirajo mejo med svobodo izražanja ter sovražnim govorom.
4. Udeležencem bomo predstavili ključne etične dileme pri različnih pojavnih oblikah nasilja ter s tem povezane kršitve posameznih človekovih pravic in svoboščin, npr. integriteto, dostojanstvo.
5. Udeležencem bomo predstavili različne pojavne oblike izražanja nestrpnosti, ksenofobije in rasizma ter s tem povezanega nasilja do deprivilegiranih družbenih skupin, ki so najpogostejše žrtve nasilja. Udeleženci bodo razumeli pomen kultiviranja državljskih vrlin, zagotavljanja človekovih pravic ter sprejemanja in spoštovanja različnosti kot strategij spoprijemanja z nestrpnostjo, ksenofobijo in rasizmom.
6. Udeležence bomo seznanili z zakonsko ureditvijo problematike nasilja ter pravnimi razsežnostmi nasilja ter njegovega sankcioniranja. Poseben poudarek bo namenjen predstavitvi sprememb zakonodaje na tem vsebinskem področju ter preprečevanja nasilja.
7. Udeležence bomo seznanili s strategijami preprečevanja nasilja in z rezultati projektov, ki so se ukvarjali s to temo.
8. Udeležencem bomo predstavili politiko ničelne tolerance ter primere retributivne pravičnosti. Ob analizi primerov politike ničelne tolerance v različnih vzgojno-izobraževalnih okoljih ter širši družbi nasploh, bodo udeleženci spoznali problematičnost učinkov teh politik ter s tem povezano redukcionistično pojmovanje različnih družbenih problemov (predvsem nasilja).

Migracije in manjšine

Program o manjšinah, beguncih in delovnih migrantih je usmerjen v spoznavanje pojmov in praks, ki soustvarjajo migracije v širšem pomenu besede. Slušatelji se bodo seznanili z različnimi oblikami izključevanja in vključevanja v odnosih med večinskim prebivalstvom, manjšinami, »begunskimi in delovnimi priseljenci« in slovenskimi izseljenci. Spoznali bodo primere dobrih praks za spoštljivo sobivanje in sodelovanje v jezikovno, etnično, versko idr. raznoliki družbi.

1. Udeležence bomo seznanili z osnovnimi migracijskimi pojmi (migracija/selitev, emigranti/izseljenci, imigranti/priseljenci, ekonomske, podnebne, politične selitve, prosilci za mednarodno zaščito (azil), manjšine.
2. Za lažje razumevanje (in poistovetenje) bomo navajali slovenske primere in predstavili: Slovence kot manjšine v sosednjih državah in slovenske izseljence po vseh celinah (ekonomske, politične izseljence, begunce) – v primerjavi z manjšinami in priseljenci na Slovenskem.
3. Ženske in otroci so aktivni akterji v migracijskih procesih, udeležencem bomo predstavili primere iz slovenske in svetovne zgodovine.
4. Politike vključevanja ali izključevanja tako manjšin kot priseljencev so se skozi stoletja spreminjale. Udeležence bomo seznanili s politikami izključevanja (apartheid, rezervati, getoizacija), nasilnega vključevanja (asimilacija, utopitev/melting pot) in vključevanja (multikulturalizem, medkulturalizem, integracija, inkluzija).
5. Z udeleženci bomo prediskutirali, kaj pomeni medkulturnost in kako jo razvijati: ali je dovolj, da samo vemo, da Drugi obstaja in da ga ohranjamo na varni distanci (parafrazirano po Žižku) ali pomeni medkulturnost sodelovanje »med« različnimi skupinami, med katerimi prihaja do večkratnega sodelovanja, interakcije, delovanja, spoznavanja drug drugega, spoštovanja, preseganja predsodkov, premagovanja (neupravičenih) strahov pred neznanim? Da postane – z večkratnim, večletnim, tudi od avtoritete spodbujenem sodelovanju (avtoriteta: učitelj, ravnatelj, lokalna, pokrajinska, državna oblast) – neznano znano.
6. Udeležence bomo seznanili z osnovnimi teoretičnimi pojmi, kdo so etnične, jezikovne, narodne manjšine v primerjavi z drugimi manjšinami v sociološkem pomenu besede (tudi ranljive skupine), ki se pojavljajo v družbi raznolikosti: spol, veroizpoved, posebne potrebe, spolna usmerjenost.
7. Udeležence bodo predstavniki manjšin seznanili s pravicami italijanske in/ali madžarske manjšine, z oblikami institucionalnega, društvenega in drugega delovanja obeh manjšin. Predstavili bodo medije (televizijske in radijske oddaje, časopisje v italijanščini, madžarščini), različna šolska sistema (slovenske šole z italijanskim učnim jezikom ali dvojezične slovensko-madžarske šole), kulturne in politične organizacije, pomen predstavnikov v parlamentu, različna kulturna področja, na katerih delujejo, npr. izdajanje dvojezičnih in/ali prevedenih književnih besedil, s katerimi želijo priti tako do večinske kot do manjšinske populacije.
8. S konkretnimi primeri dobrih praks bomo ponazorili, kako živeti raznolikost v spoštovanju in sodelovanju, izhajajoč iz ljudi v lokalnem okolju ter nenasilne komunikacije, medkulturnega dialoga in razvoja medkulturne zmožnosti vseh prebivalcev (ne le priseljencev ali manjšincev, kot si pogosto napačno predstavljajo predstavniki večine).

Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktnih situacij

Program je usmerjen v krepitev socialnih in komunikacijskih kompetenc učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, da bi ozavestili svojo pedagoško vlogo v psihosocialnem razvoju otrok in mladostnikov in dejavno soustvarjali spoštljive in sodelovalne interakcije med učenci in učitelji v razredu in na šoli ter razvijali partnerstvo šole z družinami in lokalnim okoljem. Učitelji se bodo seznanili z značilnostmi spoštljivih medosebnih odnosov med otroki in z odraslimi v šoli ter se usposobili za oblikovanje kakovostnega in inkluzivnega učnega okolja, ki spodbuja socialno prilagajanje in učno uspešnost učencev v šoli.

1. Udeležence bomo seznanili z različnimi vrstami komunikacije in njihovimi značilnostmi, ki prispevajo k razumevanju sporočila v medosebnih in skupinskih situacijah. Predstavili jim bomo učinkovite komunikacijske strategije za doseganje učnih in socialnih ciljev pri pouku. Skupaj bomo ovrednotili uspešnost odzivanja na izzive raznolikosti v razredu in na šoli ter v vsakdanjemu življenju. Okrepili bomo njihove komunikacijske kompetence za spodbujanje dialoga med učenci v razredu in na šoli v smeri medsebojnega spoštovanja, sodelovanja in sprejemanja različnosti.
2. Udeležencem bomo predstavili različne strategije vodenja razreda, vzpostavljanja discipline v razredu ter razvijanja socialnih veščin in medosebnega razumevanja otrok in mladostnikov. Seznanili jih bomo z značilnostmi vrstniške kulture in vlogo vrstniških norm v učnih interakcijah in medosebnih odnosih med otroki in mladostniki. Predstavili jim bomo ustrezne pristope za usmerjanje učencev k medsebojnemu sprejemanju in sodelovanju. Preizkusili bomo različne strategije za preprečevanje medvrstniškega izključevanja.
3. Spoznali bomo različne situacije v šoli, v katerih lahko vzniknejo konflikti. Spodbujali bomo razmišljanje o mnogoterih izvori konfliktov, npr. zaradi razlik v stališčih, mnenjih, svetovnem nazoru, sposobnostih, socialnem in kulturnem ozadju. Posebno pozornost bomo namenili razvojnopsihološkimi učinkom soočanja z različnimi vrstami konfliktnih situacij.
4. Udeležencem bomo predstavili različne strategije reševanja konfliktov glede na njihovo naravo in situacijo pojavljanja. Preizkusili bomo posamezne strategije in presojali njihovo učinkovitost in primernost za šolsko prakso. Pri tem se bomo osredotočili na ključno vlogo učitelja kot moderatorja pri reševanju konfliktov med otroci/mladostniki v šoli.
5. Udeležence bomo seznanili z ustreznimi pristopi k vodenju interakcij, ki upoštevajo mnogotere individualne in socialne razlike med otroki/mladostniki v razredu. Predstavili bomo koncepta inkluzije in integracije ter razmišljali o razlikah med njima pri uporabi v pedagoških pristopov. Seznanili jih bomo s pomenom razredne klime in kulture šole za učinkovito socialno prilagajanje otrok/mladostnikov in njihovo učno uspešnost.
6. Predstavili jim bomo strategije za oblikovanje kakovostnega inkluzivnega učnega okolja oz. inkluzivne klime v razredu in na šoli, v kateri med učenci in učitelji vlada medsebojno spoštovanje in razumevanje, zaupanje in vzajemna podpora. Udeleženci se bodo urili v oblikovanju interakcij, ki spodbujajo razvoj učeče se skupnosti. Seznanili jih bomo z ustreznimi načini vključevanja različnih otrok v interakcije, spodbujanja vzajemnega sprejemanja in aktivnega sodelovanja pri pouku, oblikovanja občutka pripadnosti skupini, sprejemanja skupnih ciljev in prizadevanja za uspeh vseh otrok v razredu.
7. Udeležencem bomo predstavili različne modele sodelovanja šole s starši in lokalno skupnostjo. Seznanili jih bomo z vlogo družine in širše socialne mreže v socialnem prilagajanju otrok v šoli in njihovi učni uspešnosti. Razmišljali bomo o pomenu partnerstva šole s starši in z drugimi institucijami v lokalnem okolju.
8. Udeležencem bomo predstavili različne pristope k vzpostavljanju partnerstva šole z družinami. Pri tem se bomo osredotočili na vlogo pedagoških delavcev. Preskusili in okrepili bomo njihove socialne in komunikacijske kompetence za ustvarjanje partnerskih vezi med strokovnimi delavci in družinami.

Vključevanje, slovenščina, medkulturna vzgoja in izobraževanje

Program je usmerjen v razvoj učinkovitejšega vključevanja otrok priseljencev in njihovih družin v Sloveniji. Učitelji se bodo seznanili z rezultati dosedanjih projektov in primeri dobrih praks na tem področju, z organizacijo poučevanja slovenščine kot drugega jezika, s predsodki kot oviro pri vključevanju in medkulturnem dialogu. Usposobili se bodo za razvoj medkulturne vzgoje in izobraževanja v vzgojno-izobraževalnih zavodih, s ciljem razvoja medkulturne zmožnosti vseh prebivalcev, tudi na podlagi osebne izkušnje priseljenca ali priseljenke.

1. Udeležencem bomo predstavili izbrane dosedanje projekte na področju vključevanja otrok priseljencev in medkulturnega dialoga, s poudarkom na prosto dostopnem gradivu, uporabnem v vzgojno-izobraževalnem procesu, npr. Eduka – Vzgajati k različnosti, Strokovne podlage, strategije in teoretske tematizacije za izobraževanje za medkulturne odnose ter aktivno državljanstvo, Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja idr. Udeležence bomo seznanili z zakonodajnimi akti, ki vplivajo na vključevanje.
2. Med pomembnimi rezultati projekta Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja je razvita inovativna oblika sistemske podpore: uvajalnica in nadaljevalnica. Predstavili bomo tudi konkretne primere izvajanja, začevši z Osnovno šolo Koper in širjenjem te njihove dobre prakse na druge šole po Sloveniji. Posebna pozornost bo namenjena oblikovanju in pisanju individualnega programa (ali pedagoške pogodbe v srednješolskem izobraževanju) in z njim povezanega prilagojenega ocenjevanja, uzakonjenega od leta 2008 naprej. Pisanje oz. dopolnjevanje individualnega programa v krajših časovnih obdobjih (po možnosti v e-obliki, ki ga izpolnjujejo vsi učitelj, ki poučujejo določenega učenca) omogoča redno spremljanje napredka, posledično pa tudi ocenjevanje.
3. Udeležencem na usposabljanju bomo predstavili gradivo za poučevanje slovenščine kot drugega jezika (SDJ), dostopno na slovenskem knjižnem trgu, in jih še posebej opozorili na priročnike, razvite poleg posameznih gradiv, ki so velikokrat tudi prosto dostopni na spletu. Ker se metodologija poučevanja slovenščine kot maternega jezika razlikuje od poučevanja slovenščine kot drugega jezika, bomo posebno pozornost namenili tudi tej tematiki. Predstavili bomo različne organizacijske in najbolj učinkovite možnosti za poučevanje SDJ.
4. Udeležencem bomo predstavili izhodišča za vključujočo pedagogiko. Osredotočili se bomo na medkulturnost kot osnovno pedagoško-didaktično načelo. Predstavili bomo načine vključevanja otrok priseljencev v vzgojno-izobraževalni proces, tako na ravni celotne šole kot pri posameznih učnih urah.
5. Stereotipi in predsodki predstavljajo oviro pri vključevanju otrok priseljencev. Spoznali bomo značilnosti stereotipov in predsodkov, se soočili s svojimi, spoznali, zakaj so tako trdovratni in kako jih presegati znotraj učnih ur.
6. Udeležencem bomo predstavili, kaj pomeni medkulturni dialog, kako ga misliti in živeti: upoštevajoč večjezičnost in večkulturnost v njihovem šolskem prostoru, izhajajoč iz lokalne skupnosti in ljudi, ki so se priselili v njihovo lokalno skupnost/se vpisali na njihovo šolo po priselitvi v Slovenijo iz drugih držav. Medkulturni dialog lahko mislimo le, če imamo partnerje, s katerimi govorimo in sodelujemo, za enakovredne. Medkulturnega dialoga ne uresničujemo le skozi hrano in folkloro, ampak predstavljamo tudi kulturne, športne, gospodarske idr. dosežke priseljencev v slovenski družbi.
7. Model medkulturne vzgoje in izobraževanja omogoča analizo stanja na posamezni šoli in podaja konkretne predloge za širšo perspektivo na področju vključevanja otrok priseljencev. V proces vključevanja vključuje vse akterje: učence, starše, učitelje (tako priseljene kot nepriseljene) in organizacije v lokalnem okolju.
8. Oseba, ki se ni nikoli preselila in se začela učiti novega jezika okolja, si težko predstavlja, kako zapleteni in dolgoletni so procesi preseljevanja in vključevanja. Zato bomo v usposabljanje vključili osebno izkušnja priseljene osebe, ki nam bo predstavila izzive pri učenju SDJ, vključevanju v novo družbo ter podporo, ki jo posameznik potrebuje (domače, šolsko, lokalno okolje, društva idr.).